

Skagerrak Sparebank
3995 STATHELLE

VÅR REFERANSE
21/802

DERES REFERANSE

DATO
10.05.2021

Vedtak om overtredelsesgebyr

Det vises til Finanstilsynets tilsynsrapport av 25. januar 2021, forhåndsvarsel av 5. februar 2021 om illeggelse av overtredelsesgebyr, varsel om pålegg og krav om rapportering, samt tilsvaret fra Skagerrak Sparebank (videre omtalt som "banken") 26. februar 2021. Finanstilsynet viser videre til brev av i dag med anmodning om dokumentasjon på gjennomførte forbedringer.

1. Bakgrunn

Tilsynet i Skagerrak sparebank avdekket vesentlige mangler i bankens etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Finanstilsynet varslet overtredelsesgebyr i brev av 5. februar 2021. Finanstilsynet merker seg at banken i sitt tilsvaret av 26. februar 2021 viser til forbedringer gjennomført etter tilsynet. Finanstilsynet merker seg videre at banken ikke har kommentarer til varselet om overtredelsesgebyr.

Bankens etterlevelse på tidspunktet for det stedlige tilsynet, ble vurdert å være av en art og et omfang som etter Finanstilsynets vurdering gir grunnlag for å ilegge banken et overtredelsesgebyr jf. hvitvaskingslovens § 49. Overtredelsene som inngår i grunnlaget gjelder hvitvaskingsloven §§ 8, 9, 17, 18, 24 og 35.

2. Vurdering av om overtredelsesgebyr bør ilegges

I vurderingen av om det skal ilegges overtredelsesgebyr, og ved utmålingen av denne, skal det jf. hvitvaskingsloven § 50 blant annet tas hensyn til:

- a) overtredelsens grovhet og varighet
- b) overtrederens grad av skyld
- c) overtrederens økonomiske evne
- d) den rapporteringspliktiges risikovurderinger etter § 7 og rutiner etter § 8
- e) fordeler som er oppnådd eller kunne ha vært oppnådd ved overtredelsen
- f) om tredjeparter er påført tap
- g) graden av samarbeid med myndighetene
- h) eventuelle tidligere overtredelser av hvitvaskingsloven eller forskrifter med hjemmel i loven

Disse vurderingsmomentene er lagt til grunn både ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges, og ved vurderingen av utmålingen. Det er særlig vurderingen av § 50 bokstav a, b, d og h som utgjør grunnlag for vedtaket.

Den manglende etterlevelsen av lovens krav om rutiner, jf. § 8, anses alvorlig. Rutineverket var ikke oppdatert etter ny lov i tidsrommet fra lovens ikrafttredelse og frem til rett før tilsynet, dvs. i ca. 14 måneder. Rutinen gjeldende på tidspunktet for tilsynet hadde en rekke mangler. Tilstrekkelige, risikobaserte og oppdaterte rutiner er en forutsetning for at foretaket og dets ansatte

skal kunne være i stand til å identifisere, vurdere og håndtere ulike typer risiko, samt oppfylle plikter etter bestemmelsene gitt i eller i medhold av hvitvaskingsloven. Det er også vesentlig at rutinene er tilpasset virksomhetens art og omfang, og bygger på risikovurderingen, slik at det kan påvises at tiltak er tilpasset bankens iboende risiko. Banken manglet blant annet rutiner for håndtering av avvising og avvikling av kundeforhold, risikoklassifisering, rapportering til Økokrim, bruk og håndtering av støtteverktøy og opplæring. Finanstilsynet viser også til at det på områdene med mangler i rutinene, også ble avdekket mangler i den faktiske etterlevelsen.

At banken manglet rutiner på flere områder, og at de eksisterende rutinene hverken var tilpasset bankens virksomhet eller identifiserte risikoer, svekket nødvendigvis bankens forutsetninger for korrekt etterlevelse. Dette ga en vesentlig risiko for at tiltak ikke ble truffet, eller at de tiltak som ble gjennomført ble lite treffende fordi de ikke tok utgangspunkt i bankens virksomhet eller risiko.

Finanstilsynet vurderer bankens manglende etterlevelse av § 9 om risikobaserte kundetiltak, jf. omtale i tilsynsrapporten, som alvorlig. Finanstilsynet presiserer at tiltak til enhver tid skal baseres på kundens iboende risiko. Banken hadde imidlertid dårlige forutsetninger for oppdatert risikoklassifisering av kundene siden den hverken hadde en oppdatert risikovurdering å ta utgangspunkt i før kort tid innen det stedlige tilsynet, eller rutine for gjennomføring av risikoklassifisering.

For å avdekke mulig hvitvasking eller terrorfinansiering er det nødvendig å identifisere kunder forbundet med høyere risiko, og iverksette riktige og tilstrekkelige tiltak av ulikt omfang og intensitet. Tilsynet avdekket vesentlige svakheter i risikoklassifiseringen som påvirket evnen til å gjennomføre løpende og forsterkede kundetiltak jf. § 9 første ledd, § 17 første ledd og 24 første ledd. Når kundenes iboende risiko ikke i tilstrekkelig grad var identifisert eller hensyntatt i risikoklassifiseringen eller i utførelsen av kundetiltak, kunne ikke banken påvise at omfanget av utførte tiltak var tilpasset aktuell risiko, jf. § 9 tredje ledd. Det innebar også at banken hadde et mangelfullt utgangspunkt for å oppdage og undersøke mistenkelige forhold. Manglene er spesielt alvorlige i lys av at Bamble og Langesund Sparebank fikk påpekt mangler ved oppfølging av kundeforhold i tilsynsrapport i 2013.

Finanstilsynet anser at bankens manglende evne til å identifisere PEPs, jf. krav i § 12 fjerde ledd og omtale i tilsynsrapporten, som alvorlig, ettersom det har medført at banken ikke har kunnet gjennomføre forsterkede og løpende kundetiltak etter § 18 første ledd, jf. krav § 17 første og andre ledd og § 24 tredje ledd.

Finanstilsynet ser alvorlig på at banken reelt sett ikke hadde utpekt etterlevelsesansvarlig, og slik sett heller ikke gjennomførte uavhengig kontroll av etterlevelsen i annenlinje, jf. § 35 første ledd. Banken hadde heller ikke forståelse av hvem som kunne inneha denne rollen. Dette til tross for at Kragerø Sparebank fikk påpekt behovet for utnevning av en slik rolle i tilsynsrapport 28. oktober 2016, og ga tilbakemelding om planer for dette i forbindelse med fusjonen til Skagerrak Sparebank. Finanstilsynet anser at denne mangelen må ses i sammenheng med den øvrige mangelfulle etterlevelsen som påpekes i rapporten. Effektiv internkontroll kunne ha påpekt og potensielt forhindre de omfattende manglene og ført til at disse ble rettet. Det er betegnende for bankens etterlevelse at den heller ikke hadde innrettet seg for å avdekke mangler på området.

Oppsummering

Finanstilsynet vurderer at Skagerrak Sparebank på tidspunktet for det stedlige tilsynet hadde gjennomgripende mangler i etterlevelsen av grunnleggende krav i hvitvaskingsregelverket. Flere av overtredelsene er alvorlige enkeltvis, og i kombinasjon anses overtredelsene å ha den virkning at bankens etterlevelse av hvitvaskingsregelverket er svært mangelfull. Overtredelsene har pågått over lang tid, jf. § 50 bokstav h, til tross for at mangelfull etterlevelse på hvitvaskingsområdet har vært påpekt overfor de fusjonerende bankene av Finanstilsynet tidligere. Dette har ikke blitt tilstrekkelig fulgt opp av styret eller administrasjon. Manglene er dessuten på områder som er grunnleggende for bankens samlede etterlevelse. Det pekes særlig på overtredelsene knyttet til kravene om rutiner, risikoklassifisering og internkontroll. De fleste lovkravene banken ikke etterlever, er også forpliktelser som var gjeldende under hvitvaskingsloven av 2009. Lovbruddene skyldes klart klanderverdig adferd fra banken, jf. § 50 bokstav b da den manglende etterlevelsen av loven synes å være et resultat av gjennomgående manglende kompetanse og prioritering.

Vurderingsmomentene i hvitvaskingsloven § 50 er preseptoriske, men ikke uttømmende. Forvaltningsloven § 46 oppstiller en rekke momenter som kan hensyntas i saker om administrative sanksjoner. Bestemmelsens bokstav a) gjelder vurderingen av sanksjonens preventive virkning. Etter Finanstilsynets vurdering er overtredelsene av en slik art at det taler for sanksjonering, både av allmennpreventive og individualpreventive hensyn. Lovbruddenes omfang, varighet og grovhet, samt graden av skyld, følger av at banken ikke har avsatt nok ressurser til oppfyllelsen av lovkravene, og at ledelsen ikke iverksatte de nødvendige tiltak selv når den visste, eller burde ha visst, at etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket var utilstrekkelig.

3. Vurdering av utmåling

Forholdene omtalt i vurderingen av om overtredelsesgebyr bør ilegges, over, har også betydning for vurderingen av utmålingen.

Utmålingen av overtredelsesgebyr skal ta hensyn til overtrederens økonomiske evne, jf. § 50 bokstav c. For at sanksjoneringen skal være proporsjonal og effektiv, må den utmåles slik at beløpet utgjør en følbart reaksjon og speiler overtredelsenes alvorlighet for det enkelte foretak. Bankens overskudd, omsetning og egenkapital er naturlige utgangspunkt for å vurdere konkret hva som utgjør en riktig utmåling av overtredelsesgebyret. Det varslede overtredelsesgebyret anses å utgjøre en proporsjonal utmåling, sett hen til overtredelsenes alvorlighet og omfang, i lys av bankens økonomiske evne.

Ved utstedelse av overtredelsesgebyr skal det etter § 50 første ledd bokstav e vurderes hvorvidt fordeler er oppnådd gjennom overtredelsen. "Fordeler" er videre enn kun at lovbruddet har gitt inntekter, og omfatter også andre fordeler, herunder besparelser. Finanstilsynet mener banken særlig har oppnådd fordeler gjennom besparelser knyttet til den manglende etterlevelsen, og fordi det ikke er tilført tilstrekkelige ressurser.

Sett hen til overtredelsenes alvorlighet, graden av skyld, oppnådde fordeler og økonomisk evne, utmåles overtredelsesgebyret til 2 000 000 kroner.

Vedtak

Skagerrak Sparebank ilegges et overtredelsesgebyr på 2 000 000 (to-millioner) kroner for overtredelse av §§ 8, 9, 17, 18, 24 og 35 i lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering. Overtredelsesgebyret ilegges med hjemmel i § 49, jf. § 50.

Dette vedtaket kan påklages innen 3 uker etter at vedtaket er mottatt. Klage sendes Finanstilsynet. Klageinstans er Finansdepartementet. Forvaltningsloven §§ 18 og 19, om partenes adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, gjelder. Det kan søkes om utsatt iverksetting av vedtaket, jf. forvaltningsloven § 42.

Overtredelsesgebyrer innkreves av Statens innkrevingsentral. I tilfeller der vedtaket ikke påklages vil Statens innkrevingsentral sende krav om betaling umiddelbart etter klagefristens utløp. I tilfeller der vedtaket ikke påklages vil Statens innkrevingsentral sende krav om betaling umiddelbart etter klagefristens utløp. I tilfeller der vedtaket påklages, sendes kravet etter at klagen er avgjort av Finansdepartementet. Statens innkrevingsentralers frist for betaling er 3 uker etter faktura er sendt.

For Finanstilsynet

Ann Viljugrein
direktør for bank- og forsikringstilsyn

Beate Norberg
fung. seksjonsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.